

magten jo sikkert maatte komme til at beskæftige sig med dette Spørgsmaal. Jeg tvivler ikke om, at der i den afvigte Sommer har været og i Øjeblikket ogsaa er en meget stor Arbejdsløshed her i København. Men samtidig maa jeg dog pege paa det Fænomen, at der i den afvigte Sommer har været en Mangel paa Arbejds-kraft paa Landet, som vi aldrig have kendt Mage til nogen Sinds før. Og det er ikke alene den kyndelige Arbejds-kraft, der har været Mangel paa, men der har ogsaa været Mangel paa mandlig Arbejds-kraft. Denne Mangel paa Arbejds-kraft har givet sig til Kende paa forskellige Omraader, og hvem der har lidt Kendskab til Landbrugsforhold, og hvem der har færdedes noget paa Landet i den afvigte Sommer, vil ikke have kunnet undgaa at lægge Mærke til, at der i den afvigte Sommer f. Eks. har været mange forsømte Roemarker. Atter og atter ser man, ikke saa meget ved de større Ejendomme og heller ikke ved de mindste, men særlig ved de mellemstore Ejendomme, at Mangelen paa Arbejds-kraft har haft skadelige Følger for disse. Mangelen paa Arbejds-kraft er ikke saa følelig for de større Ejendomme, fordi de dels have tyet til fremmed Arbejds-kraft og dels i større Omfang end andre Ejendomme kunne benytte Maskiner. Heller ikke ved de smaa Ejendomme, hvor Brugeren og hans Hustru og Børn selv besørge Arbejdet, er Mangelen paa Arbejds-kraft saa følelig. Derimod har denne Mangel paa Arbejds-kraft været meget følelig i den afvigte Sommer for de mellemstore Ejendomme, og det skulde slet ikke undre mig, om denne Tilstand vilde komme til at give sig Udslag ogsaa i Landbrugets Produktion. Det skulde slet ikke undre mig, om vor Overskudsudførsel af Landbrugsprodukter, som jo har været stadig stigende, vilde standse. Jeg frygter for, at de nærmeste Aar maaske ville vise, at vi staa overfor en Standning paa dette Omraade. Man har jo stadig med Fortrøstning set hen til, at Landbruget kunde producere mere og mere, ja, man har endogsaa set, at Landbruget, trods vigende Konjunkturer, har kunnet forøge sin Produktion i et saadant Omfang, at vor Overskudsudførsel alligevel steg. Det vilde sikkert være heldigt, om dette Forhold kunde vedvare; det har jo i allerhøjeste Grad bidraget til, at vi have haft en saa gunstig Handelsbalance, som vi have. Men jeg frygter noget for, at hvis der fremdeles skal blive ved at være den samme Mangel paa Arbejds-kraft i Landbruget, som der var i afvigte Som-

mer, vil man se sig nødsaget til at indskrænke Produktionen og se sig nødsaget til at gaa noget bort fra den intensive Drift, man har været inde paa, og det vilde naturligvis atter give sig Udslag i Produktionen. Vi have jo i de senere Aar i Landbruget haft ret gode Produktpriser, og vi have jo set, at i de Aar, der ere forløbne, har der været en Prisstigning paa Ejendomme. Jeg mener i øvrigt, at det er uheldigt, ja, jeg kunde næsten fristes til at bruge et saa stærkt Udtryk som at sige, at jeg tror, det er en Ulykke, at de højere Produktpriser løbe ud i højere Ejendomspriser. Det fører jo blot til, at der bliver Mulighed for at tage større Prioriteter i Ejendommene, og det hele munder til syvende og sidst ud i højere Prioritetsrenter til Byernes og Udlandets Kapitalister.

Det ærede Medlem for Randers Landkreds (Bjerre) var i Aftes noget inde paa dette Forhold, og jeg maa give det ærede Medlem Ret i mange af de Betragtninger, han fremsatte. Jeg tror, det vilde være heldigt, hvis i en saadan Opgangsperiode noget af det forøgede Udbytte gik over i Form af forøget Arbejds-løn, og maaske navnlig hvis der lagdes en Skat paa Ejendomsværdistigningen, saa at Staten paa den Maade forhindrede, at Ejendommene steg saa stærkt i Værdi, som de have gjort. Vil man sammenligne Arbejds-lønnen i København i Øjeblikket og Arbejds-lønnen paa Landet i Landbruget, tror jeg, det vil vise sig, at Arbejds-vilkaarene ingenlunde ere ugunstigere paa Landet end i København. Jeg har med Interesse læst en Artikel i „Nationaløkonomisk Tidsskrift“ af Kontorchef Warming, hvor han behandler dette Forhold og paa Grundlag af statistiske Oplysninger for Aarene 1904—05 gør op, at Arbejds-lønnen for Tyende og Daglejere paa Landet er 600 Kr., medens den i København er 1,000 Kr., og hvor han endvidere gør op, at den forøgede Husleje og Fødemidlernes forøgede Dyrhed og andre Ting bevirke, at den Fordel, som en Arbejder i København har fremfor en Arbejder paa Landet, indskrænker sig til at være 50 Kr.; men der er altsaa efter hans Mening dog en Forskel paa 50 Kr. i den københavnske Arbejders Favør. Jeg tror imidlertid ikke, at denne Forskel til Fordel for den københavnske Arbejder eksisterer for Tiden, for det første fordi jeg tror, at Arbejds-lønnen i Tidsrummet fra 1905 og til Dato er stegen stærkere paa Landet end i København, og dernæst fordi der sikkert er adskillig flere Udgif-